

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Grangärdets skola och fritidshem

Läsår 2021/2022

Antagen
Mariestad
2021-11-04

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Grangärdets skola
Datum för antagande:	2021-11-04
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Grangärdets skola och fritidshem
Giltighetstid:	Läsåret 2021-2022
Tidpunkt för aktualisering:	Hösten 2022
Dokumentansvarig:	Rektor Sara Olausson

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1. Syfte.....	6
1.2. Ansvar.....	6
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	6
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	6
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	7
2.3 Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	8
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	11
3.1 Metod/kartläggning	11
3.2 Kränkande behandling	11
3.3 Sexuella trakasserier	11
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	12
3.5 Planerade åtgärder för läsåret	14
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet).....	18
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	18
4.2 Medarbetares delaktighet.....	18
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet	18
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	18
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever	18
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev	19
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	20
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	21
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	22
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	22
3. Referenser	22
4. Bilagor	23
7.1 Definitioner.....	23

7.2 Lagstiftning och styrdokument	24
7.3 Anmälningsskyldighet	26

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Grangärdets skola och fritidshems plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevers lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevers trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor för Grangärdets skola ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Grangärdets skola och fritidshem	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Lärare i ämnet SO resonerar med eleverna och lär känna elevers tankar kring religion och trosuppfattning samt delger elevers tankar till oss vuxna på APT för att öka lärarnas kompetens och förståelse kring flera religioner och kulturer som möts inom vår organisation	Nej
Gå igenom skolbiblioteket utifrån diskrimineringsgrunderna och köper in litteratur som representerar andra familjeförhållanden och andra religioner än den svenska normen.	Ja
De arrangerade rastlekarna som trivselledarna håller i presenteras i samband med terminsstarten höst och vår. Lekarnas innehåll ses över så att de blir mer varierande och lockar fler. Vuxen är med och håller i leken.	Ja
Gör om trygghetsenkäten så den blir klassvis.	Ja
Fritidshemmet anordnar leklotteri, för att fördela lekar och aktiviteter könsneutralt	Ja

Värdegrundspedagog Håkan Wetterö kommer att föreläsa kring kränkningar över sociala medier men även ta upp mobbningens mekanismer för elever och vårdnadshavare i åk 5.	Nej
Tid öronmärks på K-dag för att planera teman till exempel språkbruk för det åldersblandade tematiska arbetet.	Ja
På arbetslagstid utbyta erfarenheter och goda exempel på läromedel/litteratur (samt kritiskt granska befintligt läromedel) som är normkritiska kopplade till ovan nämnde diskrimineringsgrunder.	Ja
Rutin upprättas kring kommunikation och ansvarsfördelning för att säkerställa att rutin kring utredning av kränkande behandling följs då elev har undervisning på annan skola.	Ja
Kingplanen skall ha tydliga och samma uttalade regler för alla. Resonera i klassråd och elevråd. Kan vi skapa en annan lek i denna målade ruta som stärker samarbete?	Ja
Sätta upp skyltar på skolan för att förtydliga elevernas mobilförbud under skoltid.	Nej
För att trygga upp de platser, där det i trygghetsvandringen framkommit att elever känner sig otrygga, förtydligar rektorn betydelsen av rastvärdskap.	Ja
För att säkerställa att den ny versionen av riskbedömningsblankett vid schemabrytande aktivitet används skall alla gamla felaktiga riskanalysblanketter sorteras bort.	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Antal kränkningar

Diskriminering	0%	0
Fysisk	73.1%	19
Psykosocial	3.8%	1
Sexuella trakasserier	3.8%	1
Text/bild	0%	0
Trakasserier	0%	0
Verbal	19.2%	5

Plats där kränkning inträffat

Bildsal	3,4%	1
Fotbollsplanen	6,9%	2
Fritidshemmet	19,3%	3
Grupprum	3,4 %	1
I kapprummet	13,8 %	4
Kingplanen	3,4 %	1
Klassrummet	6,9%	2
Korridor	3,4%	1
Musiksalen	3,4%	1
Omlädningsrum idrott	0%	0
Skolgården	37,9%	11
Slöjdbussen	3,4%	1
Slöjdsalen	3,4%	1

2.3 Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Föregående läsa åtgärder på Grangärdets skola och fritidshem	Analys
Lärare i ämnet SO resonerar med eleverna och lär känna elever tankar kring religion och trosuppfattning och delger elevers tankar till oss vuxna på APT för att öka lärarnas kompetens och förståelse kring flera religioner och kulturer som möts inom vår organisation	Det är svårt att leda diskussionen för läraren, det finns risk att vi hamnar i polariseringar i samtalen vilket kan ge motsatt effekt. Diskussionen är viktig men kan kräva material och bakgrundskunskap.
Gå igenom skolbiblioteket utifrån diskrimineringsgrunderna. Och köp in litteratur som representerar andra familjeförhållanden och andra religioner än den svenska normen.	Det var fördelaktigt att göra det tillsammans med eleverna. Lärarna har nu ett kritiskt normtänk då ny litteratur beställs.

De arrangerade rastlekarna som trivselledarna håller i presenteras i samband med terminsstart höst och vår. Lekarnas innehåll ses över så att de blir mer varierande och lockar fler. Vuxen är med och håller i leken.	Utvecklingsarbete kvarstår, är vuxna bekväma med att gå in i leken eller är det främst att leda lekar? Vi arbetar vidare med förståelsen kring rastaktiviteternas värde i personalgruppen. Variation och exempel på lekar finns. Viss personalbrist vid tillfällen har orsakat att aktiviteten har ställts in.
Gör om trygghetsenkäten så den blir klassvis.	Det var en tydlig förbättring vilket var fördelaktigt vid analysarbetet.
Fritidshemmet anordnar leklotteri, för att fördela lekar och aktiviteter könsneutralt.	Detta har uppskattats och varit gynnsamt. Flera elever har med lotteriets hjälp tagit klivet in i olika lekar och sammanhang. Barnen uppskattar leklotteriet.
Värdegrundspedagog Håkan Wetterö kommer att föreläsa kring kränkningar över sociala medier men även ta upp mobbningens mekanismer för elever och vårdnadshavare i åk 5.	Genomfördes ej på grund av covid-19 restriktioner.
Tid öronmärks på K-dag för att planera teman till exempel språkbruk för det åldersblandade tematiska arbetet.	Planeringen påbörjades men tog sedan form i en hälsovecka med ett bredare perspektiv med fokus på att vara hälsosam mot sig själv och andra, där språkbruket var en del av flera.
På arbetslagstid utbyta erfarenheter och goda exempel på läromedel/litteratur (samt kritiskt granska befintligt läromedel) som är normkritiska och kopplade till ovan nämnde diskrimineringsgrunder.	Utbyte av tips på litteratur har genomförts. Pedagogerna ansåg att diskussionen var svårare än förväntat, det kräver övning.
Rutin upprättas kring kommunikation och ansvarsfördelning för att säkerställa att rutin kring utredning av kränkande behandling följs då elev har undervisning på annan skola.	Rutinen fastställdes efter diskussion i rektorsgrupp. Elev som befaras kränka eller kränkas på annan enhet blir omhändertagen på plats av undervisande lärare men anmälan och utredning sker på elevens enhet med sin mentor som ansvarig. Kommunikation mellan lärarna är särskilt viktig.
Kingplanen skall ha tydliga och samma uttalade regler för alla. Resonera i klassråd och elevråd. Kan vi skapa en annan lek i denna målade ruta som stärker samarbete?	Klassråd och elevråd tar regelbundet upp regler. Kingplanen har efter diskussion och ökad vuxennärvaro fungerat väl.

Sätta upp skyltar på skolan för att förtydliga elevernas mobilförbud under skoltid.	Skyltarna togs fram av elever på bildlektioner. Mobilförbudet följs och skyltarna är nedtagna.
För att trygga upp de platser, där det i trygghetsvandringen framkommit att elever känner sig otrygga, förtydligar rektor betydelsen av rastvärdskap.	Rastvärdarna ökade sin närvaro bakom idrottshallen. Vi har pratat om elevernas upplevda otrygghet kring toaletter och fotbollsplanen med eleverna och personalen för att främja tryggheten.
För att säkerställa att den nya versionen av riskbedömningsblankett vid schemabrytande aktivitet används skall alla gamla felaktiga riskanalysblanketter sorteras bort.	Den nya blanketten finns digitalt tillgänglig för all personal. Rutinen att skriva riskanalys med särskilt hänsynstagande till elever med funktionsvariation har utvecklats väl.

Det råder en ojämn fördelning mellan klasser och verksamheter i antalet registrerade kränkingsanmälningar. Anmälningar sker främst under skoltid. Under loven är kränkingsanmälningar ovanliga. Det råder även stor ojämnheter mellan de olika medarbetarna i antalet anmälningar som görs. Resultatet är en produkt av en process som fortfarande ser olika ut hos olika medarbetare vilket medför att siffrorna är en del av en större helhet. Elevhälsoteam och rektor är väl medvetna om processernas utvecklingsbehov och samtal förs kontinuerligt för att komma till en mer likartad bedömning mellan skolans personal så de agerar mer lika i sitt sätt att anmäla, registrera, utreda och åtgärda.

Det är vanligare att registrera kränkningar som berör det ena könet än det andra vilket kan bero på att pojkarnas sätt att utsätta och utsättas generellt är mer påfallande tydligt och påverkar läraren mer i sitt arbete. Det är vanligare med fysiskt relaterade kränkningar bland pojkar. Flickor nämns ofta mellan lärare men deras beteende leder mer sällan till kränkingsanmälningar.

Många av kränkningarna sker på platser där eleverna lätt hamnar i situationer som ställer krav på elevens egna förmågor. Dessa platser kräver struktur men också ansträngning från eleverna att förhålla sig till regler för att inte störa pågående aktivitet. Ökade krav ställs därmed på de vuxna för att finnas med som stöd för att skapa trygghet på dessa platser.

Personalgruppen är nu skicklig på att arbeta enligt rutinen då kränkning befaras. Åtgärder som samtal med vårdnadshavare och mellan eleverna och denna uppföljning är en bra åtgärd som ger effekt trots att den inte ger elever som förmåga mer verktyg i sig men det skapar trygghet som är en mycket bra främjande metod för verksamheten.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Skolan har kartlagt genom trygghetsvandring, skolenkät, elevhälsans observationer och kontinuerliga elevmöten och samtal. Pedagogerna har under året analyserat och utvärderat risker och hinder i verksamheten på arbetsplatsträffar (APT) med hela personalgruppen samt möten i arbetslagen. Det finns även en dialog med föräldraföreningen för att ge möjlighet att påtala eventuella hinder eller risker.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
<p><i>Kränkande behandling</i></p> <p>Risk för kränkningar finns då elever undervisas av för dem okända vikarier</p> <p>På skolgårdens bollplaner</p> <p>Schematiska mellanrum så som övergång från ett ämne till ett annat eller salsbyten</p>	<p>Relation, kompetens och struktur saknas för att skapa trygghet och studiero</p> <p>Bristande förmåga att följa spelregler i sport, lek och samspel</p> <p>Då skapas utrymmen där vuxna inte är i ledarställning och strukturer förändras</p>

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i></p> <p>Risk finns att barn blir utsatta för sexuella trakasserier på sociala medier</p> <p>Risk finns att verbala sexuella trakasserier förekommer på raster och i</p>	<p>Vuxennärvaron är mindre i det digitala rummet än i det fysiska. Kunskap kring grooming bland vuxna och barn är låg</p> <p>Kunskap om ordens betydelse och påverkan saknas hos de som utsätter andra barn. Insikt och förståelse om kraften i det sagda och skriva ordet är</p>

möten mellan elever då vuxna inte är närvarande	inte tillräcklig vilket medför att elever som inte vill kränka ändå gör det
---	---

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Kön</i></p> <p>Trakasserande språkbruk.</p>	<p>Existerar i hög grad, särskilt då vuxna på skolan inte hör. I grupper kan det finnas en tävlan om social status och då uppstår maktprocesser där otrygga elever trycker ner varandra genom dåligt språkbruk ofta kopplat till kn eller könsrelaterade begrepp.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Könsindelade omklädningsrum eller aktiviteter som är indelade efter könstillhörighet</p>	<p>Personer som inte identifierar sig som flicka eller pojke kan kännas sig kränkta av en organiserad fördelning som inte överensstämmer med deras identitet.</p>
<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Elever med utländskt namn kan höra sitt namn uttalas på felaktigt sätt</p> <p>Okunskap bland vuxna och elever</p>	<p>Ett namn som uttalas fel kan få en annan betydelse vilket kan upplevas trakasserande eller i värsta fall kan leda till trakasserier</p> <p>Eleven vill inte gå till skolan om den saknar förståelse från sin omgivning</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Bristande förståelse för olikheter kring tex klädsel eller kost.</p> <p>Omklädningsrum och badhus</p>	<p>Elever vars klädsel eller kost bryter den rådande normen på skolan kan riskera att bli diskriminerade</p> <p>Kan leda till diskriminering eftersom vi inte kan erbjuda samma möjlighet för all.</p>

<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Tillgänglighet i skolan och på skolgården</p> <p>Akustiken i den äldre delen av skolan</p> <p>Vuxen kommunikation runt elev med funktionsvariation</p> <p>För elever med funktionsvariationer så som neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) kan moment som ostrukturerade raster, friluftsdagar, schemabrytande aktiviteter, övergångar mellan lektioner och lärarbyten vara en risk. Utformning av verksamhetens struktur kan vara en risk</p>	<p>Rullstolsburna elever kan ha svårighet att ta sig till musik och bildsal. Det finns även områden på skolan som kan vara otillgängliga vid olika funktionsnedsättningar. Exempelvis elever med synnedsättning kan ha svårt att se linjer vid bollplaner. Vid hörselskada är ljudmiljön på skolgården ett hinder för att delta i olika sammanhang</p> <p>Dålig akustik i den äldre delen av skolan kan bli ett hinder för elever med hörselnedsättning.</p> <p>Risk att extra planering eller åtgärdande omedvetet upplevs stressande eller oroande av personal och kommuniceras med kroppsspråk som kan upplevas negativt</p> <p>Vid neuropsykiatriska diagnoser kan elever ha svårt med förmågan att strukturera och planera. Det finns risk att vuxna i verksamheten har otillräcklig relation till eleverna eller otillräcklig kunskap kring elevernas behov och sätt att reagera vid för eleven stressande störningsmoment under skoldagen. Eleven riskeras därmed att bemötas av oförstående och det kan vara ett hinder i verksamheten att rutiner inte följs. Eleven kan komma att utsättas för diskriminering om verksamheten planeras på ett sätt som utesluter möjligheten att delta.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Okunskap om HBTQI</p> <p>Omklädningsrum</p> <p>Tjej och killgrupper</p>	<p>Okunskap kan leda till att man kan diskriminera elev på grund av att man inte har kunskapen om elever sexuella läggning och hur det kan påverka deras upplevelse av omgivningen i exempelvis omklädningsrum eller om man delar in i grupper benämnda som tjej och killgrupp.</p>
<p><i>Ålder</i></p> <p>Åldersindelade aktiviteter i skola fritidshem erbjuder olika aktiviteter.</p>	<p>Skola likväl som fritidshemmet kan erbjuda aktiviteter kopplat till hur stort ansvar och hur utvecklade elevernas förmågor och kunskaper är vilket kan resultera i att elev som anser sig förmå att vara med de äldre eller önskar vara med de yngre barnen kan uppleva sig diskriminerad på grund av ålder.</p>

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på Grangärdets skola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
<p>Kön</p> <p>Aktivt arbeta för att främja det positiva språkbruket.</p> <p>Arbeta över klassgränserna och fadderverksamhet för att bygga relationer.</p>	<p>Skolstart och kontinuerligt.</p> <p>November</p>	<p>Medvetandegöra eleverna om hur vårt språk påverkar vårt sociala klimat och vårt välmående tex. I klassrumsdiskussioner kring ordningsregler på skolan.</p> <p>EQ-övningar för att skapa förståelse för varandra och för konsekvenser av sitt eget språkbruk.</p> <p>Film: "Djuren på Djuris"</p>	<p>Alla</p> <p>Planeras av skolkurator, genomförs av pedagoger</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Skolpersonal är medveten i sina uttryck kring elevers könsidentitet</p> <p>Undvika att fördela eleverna i grupper utifrån könstillhörighet</p>	<p>Dagligen</p> <p>November</p>	<p>Inte tilltala eleverna som kille/tjej utan vid namn</p> <p>Samtal i arbetslag och vid tillfällen med gruppindelningar beaktas detta</p>	<p>Alla</p> <p>Rektor och arbetslagsledare</p>

<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Öka kunskap inom området</p>	<p>November på arbetslagstid</p>	<p>HBTQI material som är utarbetat i Mariestads kommun.</p>	<p>Skolkurator</p>
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Säkerhetsställa anpassningar i skolmiljö</p> <p>Elevhälsoteamet stärker arbetslagets förmåga till kommunikation gentemot eleverna</p> <p>Öka kunskap om elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer och minskad förmåga att hantera schemabrytande aktiviteter</p>	<p>Ht sept, nov Vt feb, April</p> <p>Ht nov Vt april</p> <p>Vt januari</p>	<p>Riskanalys av skolgården</p> <p>Samtal och reflektion i arbetslag om hur vi kommunicerar elevers behov inför andra elever och eleven själv, tex då elever argumenterar kring skillnader som orättvisor.</p> <p>Föreläsning för pedagoger och elevassistenter kring exekutiva funktioner</p>	<p>Rektor</p> <p>Specialpedagog</p> <p>Specialpedagog</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Högläsning ur böcker från andra kulturer</p> <p>Uppmärksamma högtider och traditioner i undervisningen från olika religioner och trosuppfattningar. Samarbeta med kostpersonal för att lyfta fram högtidliga måltider.</p>	<p>Under läsmånaden november</p> <p>Under skolåret</p>	<p>Leta fram lämpliga boktitlar för barn från olika kulturer för att använda som högläsning i klassrum</p> <p>Ta fram en kalender där viktiga religiösa högtider är utmärkta för att lättare planera in dem i undervisningen och låta dessa tas i uttryck även på skolans lunchmeny eller fritidshemmets mellanmålsutbud.</p>	<p>Skolkurator och SO-lärare åk1-3</p> <p>SO-lärare åk4-6</p>

Ökad insikt kring fördomar och normer kopplat till religion eller annan trosuppfattning	SO-lektioner vid under året lämpliga tillfällen	Kostrådet tar upp frågan på dagordningen. Reflekterande samtal kring film som tar upp fördomar och normer runt religion	SO-lärare åk1-6
Planerade förebyggande åtgärder på Grangärdets skola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
<i>Kön</i> Kartlägga elevgruppens språkbruk för att stärka ett positivt språkbruk	skolstart	Enas om ett gemensamt förhållningssätt som gäller alla, både skola och fritidshem. Skapa tid för samtal.	Skolkurator och rektor
<i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i> Arbetslag samtalar kring hur verksamheten bemöter elever med könsöverskridande identitet vid exempelvis ombyte. Säkerställa att omklädningsrummen erbjuder möjlighet för personer med könsöverskridande identitet eller uttryck	oktober skolstart	HBTQI normtänkande tas upp på arbetsplatsträff Vuxna som finns med i omklädningsrummen och erbjuder enskilt omklädningsrum till den som så önskar. Lärare, elever och vårdnadshavare har kommunicerat kring elevens egna åsikter kring bemötande, tilltal och val av omklädningsrum mm	Skolkurator och rektor Pedagoger

<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Följ upp kunskaper kring sexuell läggning genom enkät</p>	vt	Dialogstund med kurator för pedagoggrupp som önskar mer kunskap	
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Tillgänglighetsanpassa de äldre lokalerna</p> <p>Minska antalet visuella intryck elever exponeras inför i samband med undervisningen</p> <p>Förtydliga de visuella intrycken för att tillgänglighetsanpassa undervisningen för elever med nedsatt syn och bespara energi för elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer</p> <p>Ljudmiljön är av stor betydelse för studiero och trygghet samt för att alla ska tillgodogöra sig undervisningen på likvärdigt sätt</p> <p>Vid eventuell hörselnedsättning krävs individuellt utformad plan med hänsyn till faktorer så som arbetsmiljö, scheman, grupperingar, utrustning och personals kunskap.</p>	<p>Skolstart</p> <p>Skolstart</p> <p>Skolstart</p> <p>Skolstart</p> <p>Skolstart</p>	<p>Ramp tas i bruk om rullstolsburen är i behov av sådan. Hiss används som hjälp för den som har svårt att ta sig fram i trappor</p> <p>Endast undervisningsrelaterad information och elevers alster ska affischeras i klassrum och grupprum. Dessa ska placeras i rätta linjer och ge ett lugnt intryck</p> <p>Varje klassrum ska ha en god arbetsbelysning, väl anslagen information på prydligt och för ändamålet avsedd plats. Text på tavlan och annan information som ska synas ska vara tydligt skriven</p> <p>Samtal med personal och elevgrupp om ljudklimat och samtalston</p> <p>Audionom kontaktas vid behov för att säkerställa utformning av utbildningens olika delar</p>	<p>Rektor</p> <p>Specialpedagog</p> <p>Specialpedagog</p> <p>Specialpedagog</p> <p>Specialpedagog</p>

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Varje klass och fritidshemsavdelning pratar om denna plans syfte och innehåll. Pedagogerna uppmanar barnen till delaktighet i planens utformning som sedan framförs till rektor. Rektor och elevråd reflekterar tillsammans kring planen för att eleverna ska känna mening samt aktivt vara delaktiga i dess utformning.

4.2 Medarbetares delaktighet

Vid arbetsplatsträff (APT) utvärderas förra läsårets plan för att få kännedom om hur våra planerade aktiviteter gett resultat. Vid annat APT analyseras risker och hinder i verksamheten och planen tar form då nya handlingsplaner skapas utifrån årets elevgruppers behov.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Denna plan presenteras för vårdnadshavarna digitalt via lärplattformen Infomentor. Vårdnadshavare ombeds att läsa och tycka till och kontakta skolans rektor om frågor eller förslag kring planens innehåll.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevs mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog

4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentorer.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog/mentor

7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barn/elevs vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna/sexuella trakasserierna och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) /elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna/sexuella trakasserierna	Rektor

5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn/elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera grundskolechef.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera grundskolechef.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera grundskolechef.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar

på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Förskolechef/rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglare verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.